

โรงพยาบาลกาฬสินธุ์
KALASIN HOSPITAL

คู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

CONFLICT
OF INTEREST | 2561

คำนำ

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 ป. 1 ค. (ปลุกจิตสำนึก ป้องกัน ปราบปราม และสร้างเครือข่าย) มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตผ่านกระบวนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และมุ่งเน้นการสร้างระบบคิดให้เป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการทุจริตและช่วยฟื้นฟูส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตเชิงบวกในภาครัฐ ให้แก่ระบบข้าราชการไทย ที่สามารถแยกเรื่องประโยชน์ส่วนตนออกจากเรื่องประโยชน์ส่วนรวม เพื่อการแก้ปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืนโดยเริ่มต้นแก้ไขที่ตัวบุคคลด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการคิดของคนในสังคม ให้สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด

ด้วยเหตุดังกล่าว โรงพยาบาลกาฬสินธุ์จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเล่มนี้ขึ้น โดยได้รวบรวมหลักการและแนวคิด พร้อมกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนและแนวทางการบริหารจัดการที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรในโรงพยาบาลกาฬสินธุ์และผู้สนใจศึกษาถึงแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ร่วมสร้างวัฒนธรรมสุจริต สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ให้เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

(นายบรรพจน์ สุวรรณชาติ)

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกาฬสินธุ์

มีนาคม 2561

สารบัญ

คำนำ	
บทที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน	1
บทที่ 2 กระบวนการทางความคิด (Mind Set)	2
บทที่ 3 แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	4
บทที่ 4 กรณีตัวอย่างการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม	12
บทที่ 5 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	16

บทที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict Of Interest)

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ขัดกัน (Conflict Of Interest : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารของภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดขั้นแรกซึ่งจะนำไปสู่การทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้นได้ สะท้อนถึงปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ

ผลประโยชน์ส่วนตน (Private Interest) : สิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าจะในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งหลาย ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่เองเท่านั้น แต่รวมถึงบุคคลที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อน ญาติ คู่แข่ง ศัตรู เมื่อใดเจ้าหน้าที่ประสงค์ให้คนเหล่านั้นได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นก็ถือว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) : สิ่งใดก็ตามที่ช่วยให้ประโยชน์แก่ชุมชนโดยรวม ไม่ใช่แค่ผลรวมของผลประโยชน์ของปัจเจกชนหรือแค่กลุ่มบุคคล

ความขัดแย้ง (Conflict) : สถานการณ์ที่ขัดกัน ไม่ลงรอย เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่สามารถตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องความคิด แนวทางปฏิบัติ หรือผลประโยชน์

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict Of Interest) : สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่รับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวม กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตนอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนาในรูปแบบที่หลากหลาย ตัวอย่างการกระทำดังกล่าวมิให้พบเห็นได้มากในสังคมจนกระทั่งกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่เห็นว่าเป็นความผิด ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม ส่งผลเสียหายต่อประเทศชาติ ก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดจริยธรรมและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บทที่ 2

กระบวนการทางความคิด (Mind Set)

แก้ทุจริตโดยการคิดแบบระบบเลข

ในการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนั้น ระบบการคิดถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่มีผลต่อเรื่องปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งระบบเลขที่นำมาใช้นั้นมี 2 ระบบ ดังนี้

1. ระบบเลขฐานสิบ (Analog Thinking) : หมายถึง ระบบที่มีตัวเลข 1-10 ซึ่งใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการบอกขนาด ปริมาณ หรือการบอกระดับที่แตกต่างกันตั้งแต่ 1-10

เป็นระบบการคิดที่มีตัวเลขหลายตัว หมายถึงโอกาสที่อาจเลือกได้หลายทาง เกิดความคิดที่หลากหลาย ซ้ำซ้อน หากนำมาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จะทำให้เจ้าหน้าที่ต้องคิดเยอะ ต้องใช้ดุลพินิจเยอะ ทำให้แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันไม่ได้ อาจจะนำมาปะปนกัน ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

2. ระบบเลขฐานสอง (Digital Thinking) : หมายถึง ระบบเลขที่มีสัญลักษณ์เพียงสองตัว คือ 0 กับ 1 สอดคล้องกับการทำงานแบบ Digital ที่มีลักษณะเพียง 2 จังหวะ คือ ON กับ OFF

เป็นระบบการคิดที่สามารถเลือกได้เพียง 2 ทางเท่านั้น คือ 0 กับ 1 และอาจหมายถึงโอกาสที่เลือกได้เพียง 2 ทาง เช่น ใช่ กับ ไม่ใช่, เท็จ กับ จริง, ทำได้ กับ ทำไม่ได้, ผลประโยชน์ส่วนตน กับ ผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น จึงเหมาะกับการนำมาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ต้องสามารถแยกเรื่องส่วนตัวกับเรื่องการปฏิบัติงานออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด และไม่กระทำการที่เป็น การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

ดังนั้น การปรับสภาพทางสังคมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้เกิดภาวะที่เรียกว่า “ไม่ทนต่อการทุจริต” จึงต้องปลูกฝังความคิดแบบระบบเลขฐานสอง (Digital Thinking) ให้สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ

การนำระบบเลขมาใช้ในการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสิบ (Analog) : การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีระบบการคิดที่นำประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันไปหมด แยกแยะไม่ออกว่าสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ส่วนรวม นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเหนือกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือของหน่วยงาน จะคอยแสวงหาประโยชน์

จากตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อตนเอง เครือญาติ หรือพวกพ้อง **กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จะยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก**

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสอง (Digital) : การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบการคิดที่สามารถแยกออกอย่างชัดเจนว่า สิ่งไหนถูกหรือผิด สิ่งไหนทำได้หรือทำไม่ได้ สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่นำมาปะปนกัน ไม่นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงานเหนือกว่าประโยชน์ของส่วนตน ไม่แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ **กรณีเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จะยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก**

เปรียบเทียบการปรับกระบวนการทางความคิด

การคิดแบบฐานสิบ
(Analog Thinking)
คิดแบบไล่ระดับ 0 - 9
ผิด 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 ถูก

การคิดแบบฐานสอง
(Digital Thinking)
แยกแยะเพียง 2 ระดับ 0 - 1
ผิด (0) หรือ ถูก (1)

แก้ทุกจริต ต้อง คิด เป็น

Analog คิดแบบฐาน 10
ไม่สามารถแยกประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวมได้

Digital คิดแบบฐาน 2
สามารถแยกประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวมได้

กริยาที่ควรหลีกเลี่ยง (Analog):

- ใช้น้ำประปาหลวง ล้างรถส่วนตัว
- นำรถยนต์หลวง มาใช้ในธุระส่วนตัว
- นำอุปกรณ์ไฟฟ้าส่วนตัว มาซักรีดที่ทำงาน
- นำวัสดุ ครุภัณฑ์ที่หลวง ไปใช้ส่วนตัว
- ใช้โทรศัพท์หลวง เรื่องส่วนตัว
- รับของขวัญจากผู้มาติดต่อราชการ

กริยาที่ควรปฏิบัติ (Digital):

- ไม่ใช้น้ำประปาหลวง ล้างรถส่วนตัว
- ไม่นำรถยนต์หลวง มาใช้ในธุระส่วนตัว
- ไม่นำอุปกรณ์ไฟฟ้าส่วนตัว มาซักรีดที่ทำงาน
- ไม่นำวัสดุ ครุภัณฑ์ที่หลวง ไปใช้ส่วนตัว
- ไม่ใช้โทรศัพท์หลวง เรื่องส่วนตัว
- ไม่รับของขวัญจากผู้มาติดต่อราชการ

ทุกจริตต้องได้รับโทษ! พบเห็นอย่านิ่งเฉย

พบเห็นการทุจริตแจ้งมาที่ www.stopcorruption.moph.go.th
คู่ ปณ. 9 ปณ.ฝ. นร-ทรวงสาธารณสุข 11000

ทุจริตไม่ใช่แค่ผิดวินัย แต่มีโทษอาญา
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต นร-ทรวงสาธารณสุข

บทที่ 3

แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

หลักการ 4 ประการสำหรับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

1. ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ : การปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ภายใต้กรอบของกฎหมายและนโยบาย ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกซ้อน รวมถึงความเห็นและทัศนคติส่วนบุคคล มีความเป็นกลาง ไม่อคติ ลำเอียง

2. สนับสนุนความโปร่งใสและความพร้อมรับผิด : เปิดโอกาสให้ตรวจสอบ หรือการเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตัว หรือความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน การใช้กระบวนการอย่างเปิดเผยทั่วหน้าจะทำให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย

3. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง : การปฏิบัติตนที่ยึดหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่และองค์กร ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อเรื่องการสร้างระบบและนโยบาย และเจ้าหน้าที่ต้องจัดการกับเรื่องส่วนตนเพื่อหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อนให้มากที่สุด โดยเฉพาะผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างด้วย

4. สร้างวัฒนธรรมองค์กร : สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน และสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อหน้าที่

จุดเสี่ยงของผลประโยชน์ทับซ้อน

1. การทำปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน
2. การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง
3. การตรวจตราเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการทำงานหรืออุปกรณ์
4. การอนุมัติ/อนุญาต การออกใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ
5. การกระจายงบประมาณ
6. การปรับการลงโทษ
7. การให้เงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้เดือนร้อน การตัดสินใจพิพาท
8. การรับของขวัญของกำนัลจากผู้ที่มาติดต่ออันเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

การให้ - การรับของขวัญและผลประโยชน์

หลักการและแนวคิดนี้สามารถประยุกต์ใช้ประกอบการดำเนินการตามนโยบายการให้ และรับของขวัญและผลประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของส่วนราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.2543

การรับทรัพย์สินแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

1. รับในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหลักการรับไม่ได้ทุกกรณี ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลัง การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่มีกฎหมายให้รับ
2. รับในฐานะส่วนตัว ไม่ได้ห้ามรับ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หลักเกณฑ์ และต้อง รายงานตามเงื่อนไขที่กำหนด

เจตนาธรรม

เนื่องจากความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ภาครัฐว่าจะต้องตัดสินใจและกระทำหน้าที่โดยยึดผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ปราศจากผลประโยชน์ ส่วนบุคคล หากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐคนใดรับของขวัญและผลประโยชน์ที่ทำให้มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจและการกระทำหน้าที่ ถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบ ย่อมทำลายความเชื่อถือไว้วางใจ ของประชาชน กระทบต่อความถูกต้องชอบธรรมที่องค์กรภาครัฐยึดถือในการบริหารราชการ รวมทั้ง กระทบต่อกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และที่สำคัญคือ หลักเกณฑ์ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะรับของขวัญหรือประโยชน์ อื่นใดไม่ได้ เว้นแต่โดยธรรมจรรยาเท่านั้น ซึ่งก็หมายถึง ตามปกติธรรมเนียมประเพณี เช่น วันเกิด วันปีใหม่ และต้องอยู่ในเงื่อนไขที่ว่า หากจะรับจากญาติพี่น้อง รับได้ตามฐานะานุรูป แต่ถ้ารับจากบุคคลอื่น รับได้ไม่เกิน 3,000 บาท

อะไรคือของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่ใช้ในความหมายนี้

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการ หรืออื่นๆ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้ และ/หรือได้รับ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน เงินรายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานในราชการปกติ ไม่ว่าจะสามารถตีค่า ตีราคา ได้หรือไม่ก็ตาม

ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง การต้อนรับที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บัตรกำนัล บัตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ เช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความชอบส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้ หรือการสัญญาว่าจะได้รับ ประโยชน์มากกว่าคนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการพิจารณาเกี่ยวกับการให้ – การรับของขวัญ และ/หรือผลประโยชน์อื่นใด

คำถามที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญ และ/หรือผลประโยชน์ มี 3 คำถาม คือ

1. เราควรรับหรือไม่
2. เราต้องรายงานหรือไม่
3. เราจะเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่

1. เราควรรับหรือไม่ : ตามหลักการทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรับ

1) ถ้าเป็นการให้เงิน ท่านจะต้องปฏิเสธไม่ว่าจะเป็นโอกาสใดๆ การรับเงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่ไม่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงิน เช่น ล็อตเตอรี่ หุ้น พันธบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม และอาจเข้าข่ายการรับสินบน

การถูกเสนอสิ่งใดๆ นอกเหนือจากเงินนั้น สิ่งที่เราควรนำมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ คือ

- ทำไมเขาจึงเสนอให้ การเสนอให้มีผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติตนหรือไม่
- ความประทับใจต่อของขวัญ หรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต

ถ้าท่านทำงานอยู่ในกลุ่มเสี่ยง อ่อนไหว หรืออยู่ในข่ายที่ต้องได้รับความไว้วางใจเป็นพิเศษ เช่น งานตรวจสอบภายใน และงานตรวจคุณภาพต่างๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบอนุญาต หรือการอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ ฯลฯ ท่านจะต้องปฏิบัติตามนโยบายและหลักจริยธรรมเรื่องนี้มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น

2) การรับก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมหรือไม่ หากการรับก่อให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ แล้วผลประโยชน์ส่วนตนที่ได้รับกลายเป็นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อให้เกิดข้อสงสัยต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิชอบ

การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิชอบและการทุจริตคอร์รัปชัน ในแต่ละส่วนราชการควรกำหนดนโยบายการรับของขวัญและผลประโยชน์ของตนเอง โดยส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ ควรกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ

หลักการการปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “การกระทำและการตัดสินใจใดๆ จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการ และปกป้องผลประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม”

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใดๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มาแสวงหาความชอบธรรมหรือผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือบุคคลอื่น ทำให้เกิดความสั่นคลอนความเชื่อถือว่าไว้วางใจที่ประชาสังคมมีต่อภาครัฐ และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม

ประการสำคัญ สมาชิกทั้งหมดในสังคมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม โดยกระทำและแสดงออกโดยยึดมาตรฐานความโปร่งใสความพร้อมรับผิดชอบ และแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรม ตลอดเวลาที่มีอาชีพรับราชการ

2. เราต้องรายงานหรือไม่ : การรายงานการรับของขวัญ และ/หรือผลประโยชน์ ตัดสินจากหลักการต่อไปนี้

1) ธรรมชาติของผู้ให้ พิจารณาตามกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน เช่น การห้ามรับของขวัญหรือประโยชน์จากคู่สัญญา องค์กร หรือบุคคลที่กำลังจะมาทำการค้า การสัญญาว่าจะให้จบบงค์กร หรือบุคคลที่จะขอทำใบอนุญาตหรือรับการตรวจสอบด้านต่างๆ ฯลฯ

หน่วยงานควรกำหนดนโยบายด้านนี้ให้เคร่งครัด และมีกระบวนการที่ช่วยให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถจัดการเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม การรายงานการรับของขวัญและ/หรือผลประโยชน์ใดๆ ต้องมีการลงทะเบียนรับอย่างเป็นทางการ

2) บทบาทหน้าที่ของท่านในองค์กร ถ้าข้าราชการนั้นๆ ทำงานในขอบข่ายที่อ่อนไหว และต้องการความเชื่อถือว่าไว้วางใจเป็นพิเศษ และหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ทั้งจากระดับองค์กรและระดับบุคคล เช่น งานตรวจสอบ งานจัดซื้อจัดจ้าง การให้/ยึดใบอนุญาต ฯลฯ

ควรให้แน่ใจที่สุดว่าตัวท่านและองค์กรมีความเที่ยงธรรม และจะไม่ถูกตั้งข้อสงสัย แม้ว่าหน่วยงานของท่าน มิได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการห้ามรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ และมีได้กำหนดให้รายงานการรับของขวัญและผลประโยชน์ ท่านควรดำรงความถูกต้องด้วยการรายงานหรือปฏิเสธที่จะรับของขวัญและ/หรือผลประโยชน์นั้นๆ

หลักการในการกำหนดว่าของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับควรจะต้องรายงานหรือไม่ ควรจะต้องให้องค์กรเก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือควรตกเป็นของข้าราชการ ให้เทียบกับค่าตามราคาตลาด โดยต้องมีค่าน้อยกว่า 3,000 บาท ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริต แห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543

แนวพิจารณาในการปฏิบัติ มีดังนี้

- ของขวัญทั้งหมดที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นเรื่องเล็กน้อย ของขวัญนั้นๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินขององค์กร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์เท่าใด

- ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าน้อยกว่า 3,000 บาท ไม่ต้องรายงาน และอาจเก็บเป็นของตนเองได้

- ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน 3,000 บาท ต้องรายงานหน่วยงานและลงทะเบียนไว้

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดระหว่าง 3,000 - 15,000 บาท และเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องรับ ให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจว่าสมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้นๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า 15,000 บาท ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินขององค์กร เพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะ และหรือตามความเหมาะสมองค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานในขณะดำรงตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากงาน ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่เพื่อนร่วมงานให้เมื่อเจ็บป่วย ฯลฯ

- ถ้าในปีงบประมาณใดๆ คุณค่ารวมของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียวกัน กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปีมีค่ามากกว่า 3,000 บาท ต้องรายงานของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

- ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชนองค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่าเสมอ บ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือนก่อให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบและคาดหวังได้ว่าจะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้รับบริการ ควรปฏิเสธการรับ

- เงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ตัวอย่างเช่น หุ่น พันธบัตร ล็อตเตอรี่ ต้องปฏิเสธไม่รับไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ

3. เราจะเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่ :

1) ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เองได้ หากมีค่าไม่เกิน 3,000 บาท

2) หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง 3,000 – 15,000 บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่า ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่

3) หากราคามากกว่า 15,000 บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการ และส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไร

การฝ่าฝืนกฎนี้มีโทษอย่างไร

การฝ่าฝืนนโยบายว่าด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ ฝ่าฝืนการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอาจถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน

นอกจากนั้น หากการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นๆ เข้าข่ายการรับสินบน ฉ้อฉล ทจริต และสามารถพิสูจน์ได้ว่าได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์ซึ่งมีผลต่อความเป็นธรรม ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ หากถูกตัดสินว่าผิดจริงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับโทษทางอาญาด้วยการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และยังมีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และยังมีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

การรับของขวัญและผลประโยชน์ เป็นกุญแจแห่งความเสี่ยง

การรับของขวัญและผลประโยชน์ใดๆ เป็นสาเหตุให้สาธารณชนรับรู้ว่าการปฏิบัติอย่างมีอคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อให้เกิดการทำลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐและต่อข้าราชการ

กฎแห่งความเสี่ยง 2 ประการที่สำคัญ คือ

1. ความพยายามที่จะหลบเลี่ยงกฎเกณฑ์โดยตีค่าราคาของขวัญ และหรือผลประโยชน์

น้อยกว่าความเป็นจริง : การตีค่าราคาต่ำกว่าความเป็นจริงนั้น บุคคลอาจจงใจตนเองหรือจงใจผู้อื่นให้คิดว่าของขวัญ และหรือผลประโยชน์นั้นๆ มีค่าต่ำกว่าที่เป็นจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน การกระทำดังกล่าว นับว่าเป็นการคดโกงและหลอกลวงซึ่งเข้าข่ายฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม

2. การเพิกเฉยมองข้ามความผิดและละเลยต่อผลที่เกิดขึ้น : การรับของขวัญและหรือ

ผลประโยชน์ใดๆ อาจทำให้ติดเป็นนิสัยอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดความคาดหวังเสมอว่าจะได้รับของขวัญ และหรือผลประโยชน์ใดๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรืออยากปฏิบัติต่อผู้รับบริการหรือผู้ติดต่องาน ฯลฯ ที่เป็นผู้ให้ของขวัญและหรือผลประโยชน์ โดยอิทธิพลของความชอบหรือประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับ ทำให้มีการปฏิบัติตอบแทนเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด

ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา และหรือผู้รับจัดซื้อ อาจรับรู้ผิดพลาดและเข้าใจว่าการรับจ้างต่างๆ ไม่ต้องทำในระดับมาตรฐานหรือลดคุณค่าการบริการ นอกจากนั้นหากเกิดการปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรข้าราชการ และหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีพฤติกรรมเคยชินกับ “การรับรางวัล” จากการปฏิบัติหน้าที่ และละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยความรับผิดชอบ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการรับสินบน

การแสวงหาเหตุผลเพื่อบิดเบือนความจริง มีแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่เราจะรับของขวัญ และหรือผลประโยชน์ โดยเฉพาะสิ่งที่ถูกใจเรา บุคคลอาจสงสัยว่าการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ถือได้ว่าเป็นความผิด แต่ผู้รับมักจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ดังนี้

“ฉันรู้ว่าไม่ควรรับ แต่ด้วยมารยาทจึงไม่กล้าปฏิเสธน้ำใจ ถ้าไม่รับก็จะเป็นการทำลายสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้กับองค์กรหรือกับตนเอง”

“ฉันอุทิศเวลานอกเวลาราชการทำงาน มันก็ยุติธรรมแล้วที่เราจะได้รางวัลพิเศษบ้าง”

“ฉันไม่เห็นมีกฎ/ระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการให้ของขวัญ ดังนั้น ฉันก็ไม่ได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ใดๆ”

ท่านต้องระลึกอยู่เสมอว่า เหตุผลที่ท่านใช้กล่าวอ้างเช่นนี้ไม่สามารถปกป้องท่านจากการถูกดำเนินการทางวินัยได้ หากการกระทำของท่านเป็นการกระทำที่มีขอบ

บทสรุป

ความเชื่อถือว่าไว้วางใจ และจริยธรรมเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดี เมื่อท่านเป็นข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใด ท่านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจ โดยปราศจากอคติ ท่านถูกคาดหวังไม่ให้แสวงหารางวัลหรือผลประโยชน์ในรูปแบบใดๆ นอกเหนือจากเงินเดือนและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ แม้ว่านโยบายของหน่วยงานหลายแห่งจะอนุญาตให้รับของขวัญได้ ซึ่งถือว่าเป็นของที่ระลึกในโอกาสที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามควรมีขอบเขตในการรับเสมอ การฝ่าฝืนขอบเขตด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม จะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการทุจริต และทำลายชื่อเสียงของท่าน รวมทั้งองค์กรของท่านเอง

บทที่ 4

กรณีตัวอย่างการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

รถหลวงรับส่ง

มีประเด็นตัวอย่างว่า ข้าราชการหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งได้นำรถยนต์ส่วนบุคคลซึ่งเป็นรถที่มีไว้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของหน่วยงานไปใช้ในลักษณะรถประจำตำแหน่ง โดยข้าราชการหน่วยงานของรัฐจะโทรศัพท์สั่งการพนักงานขับรถโดยตรง และให้พนักงานขับรถเป็นผู้เก็บกุญแจรถไว้ และยังให้พนักงานขับรถนำรถยนต์ดังกล่าวไปรับและส่งตนเองระหว่างบ้านพักกับหน่วยงาน โดยไม่มีการจัดทำเอกสารควบคุมการใช้รถตามระเบียบของทางราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าใช้รถเพื่องานราชการหรือไม่ หรือเมื่อเสร็จสิ้นการใช้งานในแต่ละวันได้นำรถมาเก็บรักษาที่โรงเก็บรถภายในหน่วยงานหรือไม่

กรณีนี้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินชี้มูลว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523 กระทำการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงินหรือทรัพย์สินของทางราชการ โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตใช้รถยนต์ส่วนบุคคล แต่กลับนำรถยนต์ไปใช้ในลักษณะที่เป็นรถประจำส่วนตัว แม้จะมีระยะทางสั้นๆ หรือใช้รถยนต์ไปทำธุระอื่นๆ ที่เป็นการส่วนตัวก็ถือว่าเป็นการใช้รถยนต์ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเป็นการกระทำการทุจริตซึ่งจะต้องถูกดำเนินการทางอาญาและทางวินัย นอกจากคนใช้รถจะมีความผิดแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน และผู้อนุมัติเบิกจ่ายค่าน้ำมันก็จะถูกดำเนินการทางวินัยด้วย รวมทั้งเรียกเงินค่าน้ำมันทั้งหมดคืนราชการ

กรณีนี้เป็นเรื่องล่อแหลมที่มีการกระทำกันแทบทุกหน่วยงานด้วยความเคยชิน โดยคิดไปเองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เมื่อไหร่ที่พลาดพลั้งมีการเอาผิดกันขึ้นมาก็จะเกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความผิดโดยใช้เหตุ

(คัดลอกจากคอลัมน์ มุมข้าราชการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับที่ 21548 ปีที่ 68 ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 19 มกราคม 2560)

จำคุกนาย ก ใช้รถหลวงงานแต่งลูกสาว

ศาลอาญารัชดาอ่านคำพิพากษาจำคุก 2 ปี 6 เดือน ปรับ 10,000 บาท ในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นาย ก ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 151 และมาตรา 157

จากกรณีเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2554 ขณะจำเลยดำรงตำแหน่งคนบดี ได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำแก๊อ 100 ตัว พร้อมปลอกคลุมแก๊อ เครื่องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้าเต็นท์หลายผืน ไปใช้ในงานแต่งงานของบุตรสาวจำเลยที่บ้านพักส่วนตัว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนกลางอีกจำนวน 4 คัน เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และใช้ขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการ

การกระทำของจำเลย เป็นการใช้อำนาจโดยทุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ต่อมาในเดือนกันยายน 2546 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดทางวินัยและความผิดทางอาญากับจำเลย ครั้งแรกจำเลยให้การปฏิเสธ แต่ต่อมาให้การรับสารภาพไม่ต่อสู้คดี

ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ตามฟ้อง จึงพิพากษาให้จำคุก 5 ปี และปรับ 20,000 บาท ค่าให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษกึ่งหนึ่ง คงจำคุกจำเลยไว้ 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท

อย่างไรก็ดี จำเลยได้สำนึกผิดและชดใช้ค่าเสียหายคืนให้แก่รัฐทันที ประกอบกับเป็นแพทย์ที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม และไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน ศาลจึงเห็นควรให้รอลงอาญา

เท็จเจ็ตร้อยบาท

นายบุญมีเป็นข้าราชการ ไม่ได้ออกไปปฏิบัติราชการในการออกหน่วยเพื่อให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยนอกสถานที่ แต่ได้ทำเอกสารรายงานว่าได้ออกไปปฏิบัติราชการและขอเบิกเงินค่าตอบแทน และได้รับเงินค่าตอบแทนไปจำนวน 700 บาท เมื่อมีการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในกรณีดังกล่าว นายบุญมีได้จัดทำเอกสารเป็นเท็จนำมาแสดงว่าตนได้ตรวจรักษาผู้ป่วยจำนวนหนึ่ง และเป็นผู้ที่บันทึกข้อมูลในเอกสารการตรวจรักษาผู้ป่วยด้วยลายมือของตนเอง เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าตนได้ไปปฏิบัติงานในวันที่มีการเบิกจ่ายเงินดังกล่าวจริง

พฤติการณ์ของนายบุญมีดังกล่าว เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 85(4) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษปลดออกจากราชการ

อนึ่ง ก.พ. ได้มีมติกำหนดโทษทางวินัยแก่ข้าราชการที่เบิกเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทาง และเงินอื่นในทำนองเดียวกัน เป็นเท็จ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0709.2/ว 8 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2536 สรุปว่า การใช้สิทธิขอเบิกเงินราชการเป็นเท็จโดยเจตนาทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการอย่างแนบชัดนั้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติดังกล่าวอย่างร้ายแรง จะต้องลงโทษวินัยอย่างร้ายแรงตามควรแก่กรณี

ยักยอกยา

นายยา ตำแหน่งเภสัชกรปฏิบัติการ ได้ยักยอกยาที่ตนดำเนินการสั่งซื้อจากบริษัทยาในนามโรงพยาบาล 200,000 เม็ด โดยยา 50,000 เม็ดนำเข้าคลังยาของโรงพยาบาลตามระบบ แต่อีก 150,000 เม็ดนั้น นายยาจ่ายเงินเองและนำยาเข้าร้าน โดยการสั่งซื้อยาส่วนนี้ นายยาได้ปลอมลายมือชื่อของผู้อำนวยการโรงพยาบาลเพื่อสั่งซื้อยา และนำยาดังกล่าวไปขายให้กับบุคคลภายนอก

พฤติการณ์ของนายยา เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา 85(1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจากราชการ

ฝากเป็นพิเศษ

นายสมหวัง ตำแหน่งนายแพทย์ชำนาญการ มีหน้าที่ตรวจรักษาผู้ป่วยผ่าตัดและหัตถการทางสูติรีเวชทั้งหมด นายสมหวังได้ทำการรับฝากครรภ์พิเศษในโรงพยาบาลของทางราชการ หลังจากที่ทำคลอดเสร็จแล้วผู้ป่วยหรือญาติจะนำเงินใส่ซองมาให้รายละ 3,000 บาท ต่อมาได้มีผู้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวขึ้น จากการสอบสวน นายสมหวังให้การรับว่าตนได้กระทำการดังกล่าวจริง

พฤติการณ์ของนายสมหวังดังกล่าว เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐานอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ตามมาตรา 83(3) ประกอบมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 สมควรลงโทษภาคทัณฑ์ แต่เนื่องจากนายสมหวังไม่เคยกระทำผิดวินัยมาก่อน และปฏิบัติหน้าที่มาด้วยดีโดยตลอด จึงลดโทษและให้ว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร

คนหลงใจของหลวง

นายแพทย์ฐานสิบ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาล ถูกร้องเรียนว่าเปิดคลินิกส่วนตัว ได้อาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการ ในฐานะแพทย์ผู้ตรวจรักษา และสั่งให้งานชั้นสูตรของโรงพยาบาลทำการตรวจเลือดและสิ่งชั้นสูตรของคนไข้ที่คลินิกส่วนตัว โดยใช้วัสดุอุปกรณ์และน้ำยาของโรงพยาบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2555 คิดเป็นค่าใช้จ่ายจำนวน 924,610 บาท นายแพทย์ฐานสิบชี้แจงว่าตนเองเป็นเจ้าของคลินิก ซึ่งได้มอบหมายให้ภรรยาเป็นผู้ดูแลและทำหน้าที่ส่งเลือดและสิ่งชั้นสูตรตรวจที่โรงพยาบาล ซึ่งตนเองเป็นผู้อำนวยการ เมื่อมีการเรียกเก็บเงิน ภรรยาจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด ประกอบกับมีภาระงานมากจึงไม่ทราบว่าโรงพยาบาลได้มีการเรียกเก็บเงินจากคลินิกของตนหรือไม่ แต่ต่อมาเมื่อมีการร้องเรียน ก็ได้นำเงินทั้งหมดมาชำระแก่โรงพยาบาลแล้ว

พฤติการณ์ของนายแพทย์ฐานสิบดังกล่าว เป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 98 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ประกอบกับมาตรา 133 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 85(4) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษปลดออกจากราชการ

อบ...ลม

นายทองดีเป็นข้าราชการ ได้ยืมเงินราชการและลงชื่อในโครงการอบรม โดยเป็นผู้เสนอโครงการอบรมทางด้านสุขภาพจำนวน 2 วัน นายทองดีได้จัดทำเอกสารหลักฐานขออนุมัติเบิกจ่ายเงินตามโครงการอบรมส่งให้กับฝ่ายการเงิน เพื่อหักล้างเงินยืมสำหรับค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มที่เป็นเงินจำนวน 10,600 บาท โดยลายมือชื่อของผู้เข้ารับการอบรมในเอกสารประกอบการหักล้างเงินยืมนั้น มิใช่ลายมือชื่อที่แท้จริงของผู้เข้ารับการอบรม แต่เป็นลายมือชื่อปลอม และมีได้มีการจัดอบรมจริงแต่อย่างใด

พฤติการณ์ของนายทองดีดังกล่าว เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา 85(1) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลงโทษไล่ออกจากราชการ

บทที่ 5

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ในหมวด 9 มาตรา 100, 103 และ 103/1 กำหนดเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ เพื่อลดระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืน ให้ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

มาตรา 100 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือที่พ้นตำแหน่งไม่เกิน 2 ปี หรือคู่สมรส

- (1) เป็นคู่สัญญา/มีส่วนได้เสีย ในสัญญากับหน่วยงานที่ปฏิบัติหรือกำกับดูแล
- (2) เป็นหุ้นส่วน/ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ปฏิบัติหรือกำกับดูแล
- (3) รับสัมปทาน/คงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญาอันมีลักษณะผูกขาดตัดตอนกับรัฐ หรือเป็นหุ้นส่วน/ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นๆ
- (4) เป็นกรรมการ/ที่ปรึกษา/ตัวแทน/พนักงาน/ลูกจ้าง ในธุรกิจเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งโดยสภาพอาจมีการขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือกระทบต่ออิสระในการปฏิบัติหน้าที่

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่ง เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด 4 ตำแหน่ง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรี, ผู้บริหารท้องถิ่น, รองผู้บริหารท้องถิ่น

ผลของการฝ่าฝืนมาตรา 100 มาตรา 101 และมาตรา 103

1. โทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
2. ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ด้วย

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543

โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรับ การรายงาน และการเก็บรักษาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์จำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยา ดังนี้

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้แก่ตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติ ซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะรูป

(2) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติ มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(3) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ 8 หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ในหมวด 2 ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นแนวทางให้ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดพลเรือนทุกตำแหน่ง มีหน้าที่ต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน 10 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจำนวน 2 ข้อ สรุปได้ดังนี้

ข้อ 5 ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(2) ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำได้ล่วงหน้าแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(4) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ 6 ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณี หรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(2) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ

(3) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อบังคับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2560

การจะปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการต้องมีจิตสำนึกในหน้าที่ กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม เสียสละ และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง จึงได้กำหนดเป็นข้อบังคับฯ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขยึดถือปฏิบัติ โดยมีสาระสำคัญ 7 ข้อ ดังนี้

- ข้อ 1 ชื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ
- ข้อ 2 ยืนหยัดและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง
- ข้อ 3 ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค
- ข้อ 4 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- ข้อ 5 มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- ข้อ 6 ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ข้อ 7 ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

แนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณกระทรวงสาธารณสุข (MOPH code of conduct)

เป็นแนวทางปฏิบัติ 9 ประเด็น ที่สอดคล้องกับค่านิยมกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้บุคลากรได้ยึดถือและปฏิบัติตามอย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นต่อไป

